

Yakobo

Salamu

¹ Yakobo, mtumwa wa Mungu na wa Bwana Isa Al-Masihi.

Kwa makabila kumi na mawili yaliyotawanyika ulimwenguni.
Salamu.

Imani na hekima

² Ndugu zangu, hesabuni kuwa ni furaha tupu mnapopatwa na majoribu mbalimbali,

³ kwa sababu mnajua ya kuwa kujaribiwa kwa imani yenu huleta saburi.

⁴ Acheni saburi ikamilishe kazi yake, ili mpate kuwa wakamilifu na watimilifu, bila kupungukiwa chochote.

⁵ Kama mtu yejote mionganoni mwenu amepungukiwa na hekima, basi amwombe Mungu, yeye awapaye watu wote kwa ukarimu wala hana kinyongo, naye atapewa.

⁶ Lakini anapoomba, lazima aamini wala asiwe na shaka, kwa sababu mtu aliye na shaka ni kama wimbi la bahari, linalopeperushwa na up-epo na kutupwa huku na huko.

⁷ Mtu kama huyo asidhani ya kuwa atapata kitu chochote kutoka kwa Bwana Isa.

⁸ Yeye ni mtu mwenye nia mbili, mwenye kusitasita katika njia zake zote.

Umaskini na utajiri

9 Ndugu asiyé na cheo kikubwa yampasa ajivunie hali hiyo maana ametukuzwa.

10 Lakini ye ye aliye tajiri afurahi kwa kuwa ameshushwa, kwa sababu atatowe ka kama ua la shambani.

11 Kwa maana juu kali huchomoza na kuyakausha majani ya mmea, nalo ua lake linaanguka, na uzuri wake unaharibika. Vivyo hivyo tajiri naye atanyauka akiwa anaendelea na shughuli zake.

Kujaribiwa

12 Heri mtu anayevumilia wakati wa majoribu, kwa sababu akiisha kushinda hilo jaribio atapewa taji lile la uzima Mungu alilowaahidia wale wanaompenda.

13 Mtu anapojaribiwa asiseme, “Ninajaribiwa na Mungu.” Kwa maana Mungu hawezi kujaribiwa na maovu wala ye ye hamjaribu mtu yeyote.

14 Lakini kila mtu hujaribiwa wakati anapovutwa na kudanganywa na tamaa zake mwenyewe zilizo mbaya.

15 Basi ile tamaa mbaya ikishachukua mimba huzaa dhambi, nayo ile dhambi ikikomaa huzaa mauti.

16 Ndugu zangu wapendwa, msidanganyike.

17 Kila kitolewacho kilicho chema na kilicho kamili hutoka juu, na hushuka kutoka kwa Baba wa mianga, ambaye kwake hakuna kubadilika, wala kivuli cha kugeukageuka.

18 Kwa mapenzi yake mwenyewe alituzaa kwa neno la kweli, kusudi tuwe kama mazao ya kwanza katika viumbe vyake vyote.

Kusikia na kutenda

19 Ndugu zangu wapendwa, fahamuni jambo hili: Kila mtu awe mwepesi wa kusikiliza, lakini asiwe mwepesi wa kusema wala wa kukasirika.

20 Kwa maana hasira ya mwanadamu haitendi haki ya Mungu.

21 Kwa hiyo, ondoleeni mbali uchafu wote na uovu ambaو umezidi kuwa mwingi, mkalipokee kwa unyenyekevu lile Neno lililopandwa ndani yenu ambalo laweza kuokoa nafsi zenu.

22 Basi kuweni watendaji wa Neno, wala msiwe wasikiaji tu, huku mkijidanganya nafsi zenu.

23 Kwa maana kama mtu ni msikiaji tu wa Neno wala hatendi kile linachosema, ye ye ni kama mtu ajitazamaye uso wake kwenye kioo

24 na baada ya kujiona alivyo, huenda zake na husahau upesi jinsi alivyo.

25 Lakini ye ye anayeangalia kwa makini katika sheria kamilifu iletayo uhuru, naye akaende-lea kufanya hivyo bila kusahau, bali akatenda alichosikia, basi atabarikiwa katika kile ana-chofanya.

26 Kama mtu akidhani ya kuwa anayo dini lakini hauzui ulimi wake kwa hatamu, hujidan-ganya moyoni mwake, wala dini yake haifai kitu.

27 Dini iliyo safi, isiyo na uchafu, inayokubalika mbele za Mungu, Baba* yetu, ndiyo hii: ni kuwasaidia yatima na wajane katika dhiki zao na kujilinda usitiwe madoa na dunia.

* **1:27** Kwa mwanadamu, Mwenyezi Mungu ni Baba kupitia uhusiano unaopatikana katika kumtumaini Isa Al-Masihi.

2*Onyo kuhusu upendeleo*

¹ Ndugu zangu, waumini katika imani ya Bwana wetu wa utukufu, Isa Al-Masihi, hawapaswi kuwa na upendeleo.

² Je, ikiwa mtu anakuja katika kusanyiko lenu akiwa amevaa pete ya dhahabu na mavazi mazuri, na kisha akaingia mtu maskini aliyeveaa mavazi yaliyochakaa.

³ Mkimpa heshima yule aliyeveaa mavazi mazuri na kumwambia, "Keti hapa mahali pazuri," lakini yule maskini mkamwambia, "Wewe simama pale," au "Keti hapa sakafuni karibu na miguu yangu,"

⁴ je, hamjabagua kati yenu wenyewe na kuwa mahakimu wenyewe mawazo maovu?

⁵ Ndugu zangu, sikilizeni: Je, si Mungu huwachagua wale walio maskini machoni pa ulimwengu kuwa matajiri katika imani na kuurithi ufalme aliowaahidi wale wanaompenda?

⁶ Lakini ninyi mmemdharaau yule aliye maskini. Je, hao matajiri si ndio wanaowadhulumu na kuwaburuta mahakamani?

⁷ Je, si wao wanalikufuru jina lile bora sana mliloitiwa?

⁸ Kama kweli mnaitimiza ile sheria ya kifalme inayopatikana katika Maandiko, isemayo, "Mpende jirani yako kama unavyoipenda nafsi yako," mnafanya vyema.

⁹ Lakini mkiwapendelea watu, mnatenda dhambi, na sheria inawahukumu kuwa wakosaji.

10 Kwa maana mtu ye yote anayeishika sheria yote lakini akajikwaa katika kipengele kimoja tu, ana hatia ya kuivunja sheria yote.

11 Kwa sababu yeye aliyesema, “Usizini,” alisema pia, “Usiue.” Basi kama huzini lakini unaua, umekuwa mvunjaji wa sheria.

12 Hivyo semeni na kutenda kama watu watakaohukumiwa kwa sheria ile iletayo uhuru.

13 Kwa kuwa hukumu bila huruma itatolewa kwa mtu ye yote asiyekuwa na huruma. Huruma huishinda hukumu.

Imani na matendo

14 Ndugu zangu, yafaa nini ikiwa mtu atadai kuwa anayo imani lakini hana matendo? Je, imani kama hiyo yaweza kumwokoa?

15 Ikiwa ndugu yako au dada hana mavazi wala chakula,

16 naye mmoja wenu akamwambia, “Nenda zako kwa amani, ukaote moto na kushiba,” pasipo kumpatia yale mahitaji ya mwili aliyopungukiwa, yafaa nini?

17 Vivyo hivyo, imani peke yake, kama haikuambatana na matendo, imekufa.

18 Lakini mtu mwingine atasema, “Wewe unayo imani; mimi ninayo matendo.”

Nioneshe imani yako pasipo matendo nami nitakuonesha imani yangu kwa matendo.

19 Unaamini kwamba kuna Mungu mmoja. Vyema! Hata mashetani wanaamini hivyo na kutetemeka.

20 Ewe mpumbavu! Je, wataka kujua kwamba imani bila matendo haifai kitu?

²¹ Je, Ibrahimu baba yetu hakuhesabiwa haki kwa kile alichotenda, alipomtoa mwanawe Isaka madhabahuni?

²² Unaona jinsi imani yake na matendo yake vilikuwa vinatenda kazi pamoja, nayo imani yake ikakamilishwa na kile alichotenda.

²³ Kwa njia hiyo likatimizwa andiko lisemalo, "Ibrahimu alimwamini Mungu, na ikahesabiwa kwake kuwa haki," naye akaitwa rafiki wa Mungu.

²⁴ Mnaona kwamba mtu huhesabiwa haki kwa yale anayotenda wala si kwa imani peke yake.

²⁵ Vivyo hivyo, hata Rahabu, yule kahaba: je, hakuhesabiwa haki kwa yale aliyotenda alipowapokea wale wapelelezi na kuwaambia waende njia nyingine?

²⁶ Kama vile mwili pasipo roho umekufa, kadhalika nayo imani pasipo matendo imekufa.

3

Kuufuga ulimi

¹ Ndugu zangu, msiwe walimu wengi, kwa maana mnafahamu kwamba sisi tufundishao tutahukumiwa vikali zaidi.

² Sisi sote tunajikwaa katika mambo mengi. Ikiwa mtu ye yeyote hakosei kamwe katika yale anayosema, ye ye ni mkamilifu, naye anaweza kuuzuia pia na mwili wake wote.

³ Tunapotia lijamu kwenye vinywa vya farasi ili kuwafanya watutii, tunaweza kuigeuza miili yao yote.

⁴ Au chukua mfano wa meli: ingawa ni kubwa sana, nazo hupelekwa na upepo mkali,

zinaelekezwa kwa usukani mdogo sana kokote wanakotaka nahodha.

⁵ Vivyo hivyo ulimi ni kiungo kidogo sana katika mwili, lakini hujivuna majivuno makuu. Fikirini jinsi moto mdogo unavyoweza kuteketeza m̄situ mkubwa!

⁶ Ulimi pia ni moto, ndio ulimwengu wa uovu kati ya viungo vya mwili. Ulimi huutia mwili wote wa mtu unajisi na kuuwasha moto mfumo mzima wa maisha yake, nao wenyewe huchomwa moto wa Jehanamu.

⁷ Kwa maana kila aina ya wanyama, ndege, wanyama watambaa na viumbe vya baharini hufugika na hufugwa na binadamu,

⁸ lakini hakuna mtu awezaye kuufuga ulimi. Ni uovu usiotulia, umejaa sumu iletayo mauti.

⁹ Kwa ulimi tunamhimidi Mwenyezi Mungu na Baba* yetu, na kwa huo twawalaani watu walioumbwa kwa mfano wa Mungu.

¹⁰ Katika kinywa kile kile hutoka baraka na laana. Ndugu zangu, haistahili kuwa hivyo.

¹¹ Je, chemchemi moja inaweza kutoa katika tundu moja maji matamu na maji ya chumvi?

¹² Je, ndugu zangu, mtini unaweza kuzaa zeituni, au mzabibu kuzaa tini? Wala chemchemi ya maji ya chumvi haiwezi kutoa maji matamu.

Aina mbili za hekima

¹³ Ni nani aliye na hekima na ufahamu miongoni mwenu? Basi na aioneshe hiyo kwa maisha

* **3:9** Kwa mwanadamu, Mwenyezi Mungu ni Baba kupitia uhusiano unaopatikana katika kumtumaini Isa Al-Masihi.

yake mema na kwa matendo yake yaliyotendwa kwa unyenyekevu utokanao na hekima.

¹⁴ Lakini ikiwa mna wivu na ni wenyewe chuki na ugomvi miyoyoni mwenu, msijisifu kwa ajili ya hayo wala msiikatae kweli.

¹⁵ Hekima kama hiyo haishuki kutoka mbinguni, bali ni ya kidunia, isiyo ya kiroho, na ya kishetani.

¹⁶ Kwa maana panapokuwa na wivu na ubinasi, ndipo penye machafuko na uovu wa kila namna.

¹⁷ Lakini hekima inayotoka mbinguni kwanza ni safi, kisha inapenda amani, tena ni ya upole, iliyo tayari kusikiliza wengine kwa unyenyekevu, iliyoja huruma na matunda mema, isiyopendelea mtu, tena isiyokuwa na unafiki.

¹⁸ Mavuno ya haki hupandwa katika amani na wale wafanyao amani.

4

Jinyenyekezeni kwa Mwenyezi Mungu

¹ Ni kitu gani kinachosababisha mapigano na ugomvi mionganini mwenu? Je, haya hayatokani na tamaa zenu zinazoshindana ndani yenu?

² Mnatamani lakini hampati, kwa hiyo mwaua. Mwatamani kupata lakini hampati vile mnavyotaka, kwa hiyo mnajitia katika magomvi na mapigano. Mmepungukiwa kwa sababu hammwombi Mungu.

³ Mnapoomba hampati kwa sababu mnaomba kwa nia mbaya, ili mpate kuvitumia hivyo mtakavyopata kwa tamaa zenu.

⁴ Ninyi wanaume na wanawake wazinzi, hamjui kwamba urafiki na dunia ni uadui na Mungu? Kwa hiyo mtu ye yote anayetaka kuwa rafiki wa dunia hufanyika adui wa Mungu.

⁵ Au mwadhani kwamba Maandiko yasema bure kuwa huyo Roho ambaye Mungu amemweka ndani yetu hututamani kiasi cha kuona vivu?

⁶ Lakini ye ye hutupatia neema zaidi. Hii ndiyo sababu Maandiko yasema:

“Mungu huwapinga wenyе kiburi,
lakini huwapa wanyenyekevu neema.”

⁷ Basi mtiini Mungu. Mpingeni ibilisi, naye atawakimbia.

⁸ Mkaribieni Mungu, naye atawakaribia. Itakaseni mikono yenu ninyi wenyе dhambi, na kuisafisha mioyo yenu ninyi wenyе nia mbili.

⁹ Huzunikeni, na mwomboleze, na kulia. Kicheko chenu na kigeuzwe kuwa kuomboleza, na furaha yenu kuwa huzuni.

¹⁰ Jinyenyekezeni mbele za Mwenyezi Mungu, naye atawainua.

Onyo kuhusu kuwahukumu wengine

¹¹ Ndugu, msineneane mabaya ninyi kwa ninyi. Mtu ye yote anayesema mabaya dhidi ya ndugu yake au kumhukumu, anasema dhidi ya sheria na kuihukumu. Unapoihukumu sheria, basi huishiki sheria, bali umekuwa hakimu wa kuihukumu hiyo sheria.

¹² Yuko Mtoa sheria mmoja tu na ye ye peke yake ndiye Hakimu; ndiye awezaye kuokoa au kuangamiza. Lakini wewe ni nani hatu umhukumu jirani yako?

Kujivuna kwa ajili ya kesho

¹³ Basi sikilizeni ninyi msemao, “Leo au kesho tutaenda katika mji huu ama ule tukae humo mwaka mmoja, tufanye biashara na kupata faida.”

¹⁴ Lakini hamjui hata litakalotukia kesho. Maisha yenu ni nini? Ninyi ni ukungu ambao huonekana kwa kitambo kidogo kisha hutoweka.

¹⁵ Badala yake, inawapasa kusema, “Kama Mwenyezi Mungu akipenda, tutaishi na kufanya hili ama lile.”

¹⁶ Ilivyo sasa, mnajisifu na kujigamba. Kujisifu kote kwa namna hii ni uovu.

¹⁷ Basi mtu yejote anayejua jema limpasalo kutenda, lakini asilitende, mtu huyo anatenda dhambi.

5

Onyo kwa matajiri

¹ Basi sikilizeni, ninyi matajiri, lieni na kuomboleza kwa ajili ya hali mbaya sana inayowajia.

² Utajiri wenu umeoza, na mavazi yenu yameliwa na nondo.

³ Dhahabu yenu na fedha yenu zimeliwa na kutu. Kutu yake itashuhudia dhidi yenu, nayo itaila miili yenu kama vile moto. Mmejiwekea hazina kwa ajili ya siku za mwisho.

⁴ Angalieni! Úle ujira wa vibarua waliolima mashamba yenu mliouzuia kwa hila unapiga kelele dhidi yenu, na vilio vya wavunaji vimefika masikioni mwa Mwenyezi Mungu, Mungu wa majeshi ya mbinguni.

5 Mmeishi duniani kwa anasa na kwa starehe; mmejinene pesha tayari kwa siku ya kuchinjwa.

6 Mmewahukumu na kuwaua watu wenyewe haki, waliokuwa hawapingani nanyi.

Uvumilivu katika mateso

7 Kwa hiyo, ndugu zangu, vumilieni hadi kuja kwake Bwana Isa. Tazameni jinsi mkulima angojavyo ardhii itoe mavuno yake yaliyo ya thamani, na jinsi anavyovumilia kwa ajili ya kupata mvua ya kwanza na ya mwisho.

8 Ninyi nanyi vumilieni, tena simameni imara, kwa sababu kuja kwa Bwana Isa kumekaribia.

9 Ndugu zangu, msinung'unikiane, msijje mkahukumiwa. Hakimu amesimama mlangoni!

10 Ndugu zangu, waangalieni manabii walionena kwa jina la Mwenyezi Mungu, wakiwa mfano wa uvumilivu katika kukabiliana na mateso.

11 Kama mnavyojua, tunawahesabu wale waliovumilia kuwa wabarikiwa. Mmesikia habari za uvumilivu wake Ayubu, na mmeona kile ambacho hatimaye Mwenyezi Mungu alimtendea. Mwenyezi Mungu ni mwingi wa huruma, na amejaaj rehema.

12 Zaidi ya yote, ndugu zangu, msiape, iwe kwa mbingu au kwa dunia, au kwa kitu kingine chohchote. "Ndiyo" yenu na iwe ndiyo, na "Hapana" yenu iwe hapana, la sivyo mtahukumiwa.

Maombi ya imani

13 Je, mtu ye yote mionganoni mwenu amepatwa na taabu? Basi inampasa aombe. Je, kuna

yeyote mwenye furaha? Basi na aimbe nyimbo za kusifu.

¹⁴ Je, kuna yeyote miongoni mwenu aliye mgonjwa? Basi inampasa awaite wazee wa kundi la waumini wamwombee na kumpaka mafuta kwa Jina la Bwana Isa.

¹⁵ Kule kuomba kwa imani kutamwokoa huyo mgonjwa, naye Bwana Isa atamwinua, na kama ametenda dhambi, atasamehewa.

¹⁶ Kwa hiyo, ungamianeni dhambi zenu ninyi kwa ninyi, na kucombeana ili mpate kuponywa. Maombi ya mwenye haki yana nguvu, tena yanafaa sana.

¹⁷ Ilya alikuwa mwanadamu kama sisi. Aliomba kwa bidii kwamba mvua isinyeshe, nayo haikunyesha juu ya nchi kwa muda wa miaka mitatu na miezi sita.

¹⁸ Kisha akaomba tena, nazo mbingu zikatoa mvua, nayo ardhi ikatoa mazao yake.

¹⁹ Ndugu zangu, yeyote miongoni mwenu akipotoka na kuicha kweli, naye akarejeshwa na mtu mwingine,

²⁰ hamna budi kujua kwamba yeyote amre-jeshaye mwenye dhambi kutoka upotovu wake, ataiokoa roho ya huyo mwenye dhambi kutoka mauti na kufunika wingi wa dhambi.

Biblica® Toleo Wazi Neno: Maandiko Matakatifu

The Holy Bible in Swahili: Open Neno: Maandiko Matakatifu 2024

copyright © 2018, 2024 Biblica, Inc.

Language: Kiswahili (Swahili)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Toleo Wazi Neno: Maandiko Matakatifu™ ONMM™

Hakimiliki © 2018, 2024 na Biblica, Inc.

Biblica® Open Kiswahili Contemporary Scriptures™

Copyright © 2018, 2024 by Biblica, Inc.

Creative Commons License

Kazi hii imewezeshwa kuitia idhini ya kundi la the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ili kuona nakala ya idhini hii, angalia kwenye anwani tovuti ya <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> au uandike barua kwa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® ni alama ya biashara iliyosajilishwa na shirika la Biblica, Inc; unahitaji ruhusa ya kimaandiko kutoka kwa Biblica, Inc. ili kutumia alama ya biashara ya Biblica®. Kulingana na makubaliano ya leseni ya CC BY-SA, unawenza kutoa nakala na kusambaza kazi hii bila kuibadilisha kamwe, mradi tu udumishe alama ya biashara ya Biblica®. Ukibadilisha au kufasiri kazi hii, na hivyo ukanyambua kazi tofauti, sharti uondoe alama ya biashara ya Biblica®. Katika kazi uliyonyambua, sharti uarifu mabadiliko yako, na kutambua kazi yako hivi: "Kazi ya asili ya Biblica, Inc. inapatikana bila bei katika tovuti zawww.biblica.com na open.bible." Ilani ya hakimiliki sharti iwe katika ukurasa wa kichwa au wa hakimiliki kama ifuatavyo:

Biblica® Toleo Wazi Neno: Maandiko Matakatifu™ ONMM™

Hakimiliki © 2018, 2024 na Biblica, Inc.

Biblica® Open Kiswahili Contemporary Scriptures™

Copyright © 2018, 2024 by Biblica, Inc.

"Biblica" ni alama ya biashara iliyosajiliwa katika United States Patent and Trademark Office (ofisi ya hataza na alama za biashara Marekani) na shirika la Biblica, Inc. Imetumiwa na ruhusa.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Sharti pia uwasilishe kazi uliyonyambua kupitia kwa liseni hiyo hiyo ya CC BY-SA.

Ikiwa ungependa kujulisha Biblica, Inc. kuhusu tafsiri yako ya kazi hii, tafadhalii wasiliana nasi katika tovuti <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Toleo Wazi Neno: Maandiko Matakatifu™ ONMM™

Hakimiliki © 2018, 2024 na Biblica, Inc.

Biblica® Open Kiswahili Contemporary Scriptures™

Copyright © 2018, 2024 by Biblica, Inc.

"Biblica" ni alama ya biashara iliyosajiliwa katika United States Patent and Trademark Office (ofisi ya hataza na alama za biashara Marekani) na shirika la Biblica, Inc. Imetumiwa na ruhusa.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 21 May 2025

72687ba8-7233-577d-bf23-786df16f869d